

Notat

Orientering til BUU om KK's varetagelse af kravene til basisundervisning i dansk som andetsprog til ny-ankomne elever i folkeskolen

30. november 2020

Sagsnummer
2020-0880594

Dokumentnummer
2020-0880594-1

Styrelsen for Tilsyn og Kvalitet (STUK) har den 11. november 2020 fremsendt et hyrdebrev til samtlige kommuner om kravene til basisundervisning i dansk som andetsprog til nyankomne elever i folkeskolen. Hyrdebrevet er fremsendt til kommunerne, idet STUK bl.a. på baggrund af en rapport udarbejdet af Danmarks Evalueringsinstitut har konstateret, at der blandt kommunerne er udfordringer med overholdelse af reglerne om undervisning i dansk som andetsprog for nyankomne elever. Hyrdebrevet er vedlagt som bilag.

Ifølge rapporten er der en række kommuner, hvor eleverne modtager alle deres undervisningstimer i almenklassen, og sprogstøtten gives kun som en integreret del af undervisningen. Det er ikke tilstrækkeligt, og det er ikke i overensstemmelse med reglerne for undervisningen i dansk som andetsprog.

Styrelsen indskærper derfor, at nyankomne elever skal have basisundervisning i dansk som andetsprog uden for klassens rammer. Denne undervisning skal gives i modtagelsesklasser eller, hvis eleven er indskrevet i en almindelig klasse, på særlige hold eller som enkeltmandsundervisning som supplement til den almindelige undervisning.

Praksis i København og forvaltningens vejledning af skolerne

Forvaltningens opfattelse af bestemmelserne svarer til STUK's beskrivelse i hyrdebrevet. Forvaltningen har dog på baggrund af hyrdebrevets præciseringer iværksat en gennemgang af kommunens vejledninger og retningslinjer til skolerne og forventer, at der inden jul vil kunne udsendes reviderede vejledninger til alle skoler via Ugepakken, hvor STUK's præciseringer er tydeliggjort. Det er i gennemgangen blevet tydeligt, at forvaltningens vejledningsskrivelser ikke belyser basisundervisningen direkte, men omtaler krav om sprogstøtte. Det kan dermed give et fejlagtigt indtryk af, at der ikke er krav om, at dele af basisundervisningen i dansk skal ske uden for klassen.

Det er alligevel forvaltningens vurdering, at folkeskolerne allerede nu lever op til de præciseringer, som fremgår af hyrdebrevet, herunder at basisundervisningen i et vist omfang skal ske udenfor klassen. Forvaltningen bygger denne vurdering på dialogen med skolerne samt på, at

Center for Policy
Fagligt Indhold og Kvalitet
Gyldenløvesgade 15
1600 København V

EAN-nummer
5798009371201

den kompetenceudvikling, skolerne har modtaget, har været korrekt og fyldestgørende, også vedrørende basisundervisningen i dansk.

Indlæg på KLF.net

I Københavns Lærerforenings digitale tidsskrift, KLF.net, er et indlæg fra et af foreningens bestyrelsesmedlemmer, hvor praksis i Københavns Kommune på dette område beskrives som værende i uoverensstemmelse med lovgivningen. Forvaltningen vil på den baggrund på et møde med foreningen drøfte kommunens praksis på området, herunder om foreningen har kendskab til konkrete skoler, hvor praksis efter foreningens vurdering afviger fra lovgivningens forskrift.

Til samtlige kommunalbestyrelser

Styrelsen for Undervisning og
Kvalitet
Center for Grundskole
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf. nr.: 33 92 50 00
E-mail: stuk@stukuvvm.dk
www.stukuvvm.dk

CVR nr.: 29634750

11. november 2020

Sags nr.:19/16928

Kravene til basisundervisning i dansk som andetsprog til nyankomne elever i folkeskolen

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har konstateret, at der er udfordringer med overholdelse af reglerne om undervisning i dansk som andetsprog for nyankomne elever.

Det viser blandt andet Danmarks Evalueringsinstituts (EVA's) rapport "Direkte indskrivning af nyankomne elever i almenklasser" fra 2019. I rapporten er "nyankomne elever" defineret som tosprogede børn og unge i alderen 5-18 år, som maksimalt har opholdt sig to år i Danmark, og som ikke har de nødvendige sproglige forudsætninger for at indgå i almenundervisning i folkeskolen. Disse elever har krav på at modtage basisundervisning i dansk som andetsprog.

Det fremgår blandt andet af rapporten, at 56 pct. af landets kommuner¹ indskriver nyankomne elever direkte i almenklasser. Det kan der være gode grunde til, herunder ikke mindst hensynet til de nyankomne elevers integration og inklusion. Derudover kan sprogstimuleringen børnene imellem i en almindelig klasse have positiv betydning for den nyankomnes tilegnelse af det danske sprog.

Men i 33 pct. af disse kommuner modtager eleverne ifølge rapporten alle deres undervisningstimer i almenklassen, og sprogstøtten gives kun som en integreret del af undervisningen. Det er ikke tilstrækkeligt, og det er ikke i overensstemmelse med reglerne for undervisningen i dansk som andetsprog.

Styrelsen skal derfor indskærpe, at nyankomne elever skal have basisundervisning i dansk som andetsprog *uden for* klassens rammer. Denne undervisning skal gives i modtagelsesklasser eller, hvis eleven er indskrevet i en almindelig klasse, på særlige hold eller som enkeltmandsundervisning.

En gennemgang af nogle af de væsentligste regler for undervisningen i dansk som andetsprog for nyankomne elever i folkeskolen findes i vedlagte bilag.

¹ EVA's opgørelse baserer sig på en spørgeskemaundersøgelse, hvor 96 af landets 98 kommuner har svaret.

Eventuelle spørgsmål til dette brev kan rettes til Center for Grundskole på tlf.
nr. 33 92 51 88.

Med venlig hilsen

Liz Nyman Lausten
Kontorchef
Center for Grundskole

BILAG

Reglerne for dansk som andetsprog til nyankomne elever i folkeskolen

Efter folkeskoleloven har kommunalbestyrelsen pligt til at sikre, at der i fornødent omfang gives undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede børn i folkeskolen, jf. folkeskolelovens § 5, stk. 6, 1. pkt., og § 19 i, stk. 2.

Tosprogede elever, der optages i folkeskolen, og som har behov for sprogstøtte, skal derfor modtage folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog i overensstemmelse med deres behov og forudsætninger.

De nærmere regler om undervisningen i dansk som andetsprog er fastsat i [bekendtgørelse nr. 1053 af 29. juni 2016 om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog](#).

Vurdering af sprogstøttebehov

Ifølge bekendtgørelsen beslutter skolens leder ved optagelsen, om en tosproget elev har behov for sprogstøtte, og i givet fald hvordan eleven skal undervises i dansk som andetsprog.

Skolelederen skal foretage en konkret og individuel vurdering af, om den enkelte elev skal tilbydes basisundervisning eller supplerende undervisning i dansk som andetsprog, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1. I den sammenhæng inddrager skolelederen fornøden sagkyndig bistand. Det vil sige fagpersoner, som har særlige kompetencer til at vurdere den enkelte elevs sproglige behov.

Beslutningen om, hvilken undervisning den enkelte elev skal tilbydes, skal tages efter samråd med forældrene og eleven. Det er skolelederen, der skal træffe beslutningen, men forældre og elev skal høres forinden.

Basisundervisning i dansk som andetsprog skal tilbydes tosprogede elever, som ikke har de fornødne sproglige kompetencer, der skal til for at få et tilstrækkeligt fagligt udbytte af den almindelige undervisning, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 1. Det vil som udgangspunkt være tilfældet for nyankomne elever, da deres sprogstøttebehov typisk er stort.

Supplerende undervisning i dansk som andetsprog gives til tosprogede elever med behov for sprogstøtte, som er i stand til at deltage i den almindelige undervisning i klassen. For at få det fulde udbytte af undervisningen skal disse elever modtage supplerende undervisning i dansk som andetsprog, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1. Denne undervisning er ikke beregnet til nyankomne elever, som har behov for basisundervisning.

Organisering af basisundervisningen

Basisundervisningen i dansk som andetsprog kan gives i modtagelsesklasser² eller på særlige hold³ uden for klassens rammer. Det afgørende er, at hver enkelt elev modtager undervisning i overensstemmelse med eget behov og forudsætninger, jf. bekendtgørelsens § 4.

Foregår basisundervisningen i en *modtagelsesklasse*, skal eleverne i begyndelsen have alle eller en del af deres timer i modtagelsesklassen. Efterhånden skal eleverne have en del af deres undervisning i en almindelig klasse.

Tilsvarende gælder for basisundervisning på *særlige hold*.

Antallet af timer med basisundervisning skal fastsættes efter en vurdering af elevens behov. Behovet for basisundervisning afhænger af, hvilket behov for sprogstøtte eleven har for at kunne deltage i og få udbytte af undervisningen i den almindelige klasse.

Der er ikke noget til hinder for, at nyankomne elever, der modtager basisundervisning, straks deltager i undervisningen i den almindelige klasse i nogle ugentlige timer. Det skal i givet fald ske med fornøden sprogstøtte, og man kan med fordel starte i de fag eller dele af fag fx inden for den praktiske/musiske fagblok, hvor eleverne har bedst mulighed for at få et meningsfyldt udbytte af undervisningen.

Skolen er forpligtet til at give hver enkelt elev undervisning i dansk som andetsprog i det omfang, som den enkelte elevs konkrete behov for sprogstøtte tilsiger.

Elevtallet på *særlige hold* med basisundervisning må ikke overstige syv. Der er ingen begrænsninger på, hvor mange klassetrin særlige hold kan spænde over.

Elevtallet i *modtagelsesklasser* må ved skoleårets begyndelse ikke overstige 12, eller i særlige tilfælde op til 15 eller 18 elever i helt særlige tilfælde, jf. nærmere herom i bekendtgørelsens § 4, stk. 3 og 4. Modtagelsesklasser må højst spænde over tre klassetrin eller i særlige tilfælde fem, jf. nærmere herom i bekendtgørelsens § 4, stk. 5.

Elever, som modtager basisundervisning i dansk som andetsprog, skal undervises efter Fælles Mål for faget dansk som andetsprog – basisundervisning, jf. § 19 og bilag 18 i bekendtgørelse nr. 1217 af 19. august 2020 om formål, kompetencemål, færdigheds- og vidensområder og opmærksomhedspunkter for folkeskolens fag og emner (Fælles Mål).

² Særligt for tosprogede elever, der er flyttet til Danmark, efter at de er fyldt 14 år gælder, at basisundervisningen kan gives i udvidede modtagelsesklasser på 8.-10. klassetrin, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 2, nr. 3.

³ Basisundervisningen kan også gives som enkeltmandsundervisning, hvis der er tale om en enkelt elev.

Undervisning i dansk som andetsprog er fagundervisning og skal varetages af lærere eller andet undervisende personale, jf. folkeskolelovens kapitel 4, som gennem særlig uddannelse eller på anden måde har kvalificeret sig til opgaven, jf. § 6 i bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog.

Basisundervisningen skal ophøre, når den pågældende elev vurderes at kunne deltage i den almindelige undervisning med supplerende undervisning i dansk som andetsprog efter bekendtgørelsens § 3, og senest efter to års forløb. Begrænsningen på to år gælder dog ikke for elever, der optages i en udvidet modtagelsesklasse eller elever, der optages i folkeskolen uden tidligere at have modtaget undervisning i at læse og skrive.

Særligt om COVID-19-situationen

Nyankomne elever, der har behov for basisundervisning i dansk som andetsprog, har fortsat ret til denne støtte under en eventuel nødundervisning.⁴ Da der vil være tale om nødundervisning, skal skolen tilrettelægge sprogstøtten efter den enkelte elevs behov i den udstrækning, det er praktisk muligt i den ekstraordinære situation.⁵

Nødundervisningen skal i videst muligt omfang svare til den normale undervisning og så vidt muligt kompensere for afbruddet i den normale undervisning.⁶ Den undervisning, som nødundervisningen erstatter, medregnes ved opgørelsen af den maksimale tid på to år, som en elev kan modtage basisundervisning i. Som nævnt gælder begrænsningen på de to år ikke for elever, der optages i en udvidet modtagelsesklasse eller i øvrigt optages i folkeskolen i tilfælde, hvor eleven ikke tidligere har modtaget undervisning i at læse og skrive.

---o0o---

Børne- og Undervisningsministeriet har bl.a. udsendt følgende vejledende materiale af relevans for undervisningen af nyankomne og øvrige tosprogede elever:

1. Organisering af folkeskolens undervisning af tosprogede elever – en vejledning (2017). I vejledningen er der bl.a. redegjort for reglerne om undervisningen i dansk som andetsprog.

Vejledningen kan findes her:

<https://www.uvm.dk/publikationer/folkeskolen/2017-organisering-af-folkeskolens-undervisning-af-tosprogede-elever>

⁴ Jf. §§ 5, 6 og 8 i bekendtgørelse nr. 1228 af 22. august 2020 om midlertidige regler og retningslinjer for dagtilbud og om forholdet mellem almindelig undervisning og nødundervisning omfattet af covid-19 foranstaltninger.

⁵ Jf. § 5 i bekendtgørelse nr. 629 af 15. maj 2020 om nødundervisning m.v. på børne- og undervisningsområdet som led i forebyggelse og afhjælpning i forbindelse med covid-19, med senere ændringer (nødundervisningsbekendtgørelsen).

⁶ Jf. § 4, stk. 1, i nødundervisningsbekendtgørelsen.

2. ”Hele vejen rundt om elevens sprog og ressourcer” (2017) – afdækningsmateriale, der støtter kommuner og skoler i forhold til vurdering af nyankomne elevers sproglige og faglige kompetencer ved optagelsen i modtagelsestilbud og den løbende vurdering af elevernes sproglige og faglige udvikling. Materialet er tilgængeligt her:
<https://emu.dk/grundskole/saerlige-elevgrupper/hele-vejen-rundt-om-elevens-sprog-og-ressourcer>
3. På emu.dk findes der yderligere materiale og viden om undervisningen af tosprogede elever, se følgende link:
<https://emu.dk/grundskole/forskning-og-viden/viden-om-udgivelser>
4. På emu.dk er der også udarbejdet gode råd til lærere om, hvordan de kan tilrettelægge en god undervisning for elever med behov for undervisning i dansk som andetsprog, herunder i forbindelse med eventuel gennemførelse af nødundervisning, se følgende link:
<https://emu.dk/grundskole/corona-gode-rad-til-undervisning/dansk-som-andetsprog>.